

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

01 noiembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte - Ursache Petru,

Judecători - Timofti Vladimir, Alerguș Constantin, Toma Nadejda, Moraru Petru,
a judecat în ședință, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către
avocatul Popa Marin în numele părții vătămate Cauș Zinaida, prin care solicită
casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 octombrie 2015,
în cauza penală privind-l pe

Corceac Victor Stepan, născut la 16 iulie 1953,
originar și domiciliat în mun. Bălți, str. Popov 11.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 12.06.2014 – 28.05.2015 (prima instanță);
2. 20.07.2015 – 08.10.2015 (instanța de apel);
3. 04.05.2016 – 01.11.2016 (instanța de recurs ordinar).

Asupra recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al
Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 28 mai 2015, Corceac
Victor a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin.
(1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 300 u.
c., ceea ce constituie suma de 6000 (șase mii) lei, cu privarea de dreptul de a conduce
mijloace de transport pe un termen de 1 (unu) an.

Acțiunea civilă, intentată de partea vătămată Cauș Zinaida a fost admisă în
principiu, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în
ordinea procedurii civile.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că inculpatul Corceac
Victor la 16.04.2013, aproximativ ora 08:50 min., fiind responsabil de exploatarea
și starea tehnică a autoturismului de model „Mercedes 190” cu numere de
înmatriculare BL BR 096 și remorca de model „PA0000000” cu numere de
înmatriculare BL AA 507, știind că mecanismul de cuplare a remorcii este uzat și
defectat, contrar prevederilor art. 126 pct. 1) din Regulamentul Circulației Rutiere
(RCR), conform căruia „Persoanele responsabile de exploatarea și starea tehnică a
vehiculelor sînt obligate: - să nu admită în circulație vehiculele a căror stare tehnică
nu corespunde normelor tehnice” și art. 122 pct. 6 lit. h) din RCR, care prevede că

„este interzisă exploatarea vehiculelor în cazurile în care sînt depistate devieri de la normativele tehnice este defectat dispozitivul de cuplare a remorcherului sau a remorcii, lipsește sau este defectat dispozitivul de siguranță cablul remorcii care, prin construcție, nu este dotată cu frînă autonomă” le-a pus în exploatare.

În așa mod, la 16.04.2013, aproximativ ora 08:50 min., Corceac Victor, fiind la volanul autoturismului de model „Mercedes 190” cu numere de înmatriculare BL BR 096, cu remorca de model „PA0000000” cu numere de înmatriculare BL AA 507, se deplasa în mun. Chișinău, com. Grătiești pe str. Ștefan cel Mare din direcția șos. Balcani.

În timpul deplasării, ajungând în preajma casei de locuit amplasată pe str. Ștefan cel Mare 10, com. Grătiești, s-a decuplat mecanismul de remorcare al remorcii de model „PA0000000” cu numere de înmatriculare BL AA 507, care din inerție ieșind haotic de pe partea carosabilă a tamponat pietonul Cauș Zinaida care se afla pe acostament.

În rezultatul accidentului rutier, pietonului Cauș Zinaida i-au fost cauzate vătămări corporale medii în formă de fractură a extremității superioare a tibiei, fractura prin tasare-separare condil lateral tibiei stîngă cu deplasare, fractura falangei proximale police stîngă cu deplasare, fractura capului metacarpian unu mîna stîngă, plăgi gambei stîngă și picior drept, confirmate prin raportul de expertiză medico-legală nr. 1019/D din 22.05.2013.

Prima instanță a calificat acțiunile inculpatului Corceac Victor în baza art. 264 alin. (1) Cod penal, adică încălcarea regulilor de securitate a circulației de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către avocatul Popa Marin în numele părții vătămate Cauș Zinaida, prin care a solicitat casarea sentinței în partea ce ține de acțiunea civilă, rejudecarea cauzei penale cu pronunțarea unei hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, cu admiterea acțiunii civile și încasarea de la inculpatul Corceac Victor a prejudiciului material în sumă de 23 000 mii lei, precum și a prejudiciului moral în sumă de 150 000 mii lei, pentru urmările avute loc de pe urma comiterii faptei prevăzute de art. 264 alin. (1) Cod penal, invocând că:

- prima instanță neîntemeiat a lăsat acțiunea civilă fără soluționare, deși în cadrul cercetării judecătorești au fost prezentate probe exprimate prin înscrisuri care au reflectat toate cheltuielile suportate de către partea vătămată și civilă Cauș Zinaida, în rezultatul traumatismelor cauzate de către condamnatul Corceac Victor;

- prin faptul lăsării acțiunii civile pentru examinare într-un alt proces civil, atît partea vătămată cît și civilă Cauș Zinaida a fost pusă într-o situație și mai grea și dificilă, din punct de vedere financiar privitor la cheltuielile suportate pe marginea petrecerii tratamentului medical, a suportării suferințelor fizice și morale în

rezultatul vătămarilor corporale cauzate de către inculpatul Corceac Victor în urma accidentului rutier;

- în urma traumelor cauzate în accidentul rutier ultima a devenit invalid de gradul II, nu s-a tratat definitiv nici pînă la moment, avînd dificultăți enorme pentru a se deplasa, iar inițierea unei noi proceduri civile pe marginea despăgubirii lui Cauș Zinaida i se vor provoca dificultăți precum și cheltuieli suplimentare de deplasare, suferințe fizice cît și psihice, amintirilor și retrăirilor despre calvarul incidentului care a avut loc;

- prima instanță urma a se expune la adoptarea sentinței și asupra cuantumului acțiunii civile care se datorează unei sume în mărime de 38 000 lei pentru prejudiciu material, cu excepția sumei parțiale restituite pînă la finisarea cercetării judecătorești în sumă de 15 000 lei, precum și a prejudiciului moral în sumă de 150 000 lei pentru suferințele fizice și psihice suportate pînă la moment, pentru retrăirile sufletești ce se datorează faptului că Cauș Zinaida în rezultatul traumelor primite a fost nevoită din cauza imposibilității de a se deplasa să fie concediată de la serviciu ratînd astfel venitul, alegîndu-se cu o invaliditate de gr. II și o pensie de invaliditate mizeră.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 octombrie 2015, a fost admis parțial apelul declarat, casată sentința în latura civilă și pronunțată o nouă hotărâre în această parte, prin care s-a admis acțiunea civilă intentată de partea vătămată Cauș Zinaida și s-a încasat de la Corceac Victor cu titlu de prejudiciu moral în beneficiul părții vătămate Cauș Zinaida suma de 10000 lei.

Din oficiu s-a casat sentința și în latura penală, Corceac Victor fiind recunoscut vinovat de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de amendă, în mărime de 300 u.c., fără privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport.

5. Pentru a decide astfel, instanța de apel a conchis că prima instanță pe deplin a constatat starea de fapt și de drept a acțiunilor săvârșite de inculpatul Corceac Victor.

Încadrarea juridică a acțiunilor săvârșite de inculpatul Corceac Victor, nu a fost contestată, astfel, în conformitate cu prevederile art.100 alin. (4), 101 Cod procedură penală, verificînd toate probele administrate sub toate aspectele, complet și obiectiv, iar fiecare probă fiind apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor, instanța de apel a conchis că, prima instanță corect a ajuns la concluzia de a încadra acțiunile inculpatului Corceac Victor în baza art. 264 alin. (1) Cod penal, pe semnele: încălcarea regulilor de securitate a circulației de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății.

La fel, instanța de apel a mai statuat că la aplicarea pedepsei, instanța de fond nu a ținut cont de prevederile art.7, 75 Cod penal, potrivit art.7 Cod penal, la aplicarea legii penale se ține cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat și de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea penală.

Astfel, instanța de apel examinând materialele cauzei a găsit oportun de a casa sentința din oficiu în latura penală, din considerentul că prima instanță la stabilirea pedepsei n-a luat în considerație faptul că pedeapsa complementară nu se aplică în cazul aplicării sancțiunii sub formă de amendă, ci se aplică doar în cazul aplicării sancțiunii cu închisoarea.

Totodată, instanța de apel a considerat că acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Cauș Zinaida urmează a fi admisă în parte și să fie dispusă încasarea de la Corceac Victor în beneficiul părții vătămate suma de 10 000 (zece mii) lei, cu titlu de prejudiciu moral pricinuit părții vătămate prin acțiunile inculpatului.

Instanța de apel, ținând cont de prevederile art. 219 alin. (4), 220 alin. (3) Cod de procedură penală, art. 1422 alin. (1), (2), 1423 Cod civil, a statuat că motivele invocate în apel, pot servi drept temei pentru admiterea acestuia în partea încasării prejudiciului moral. Ce ține de prejudiciul material, instanța de apel a reținut că prima instanță corect a indicat că partea vătămată urmează a se adresa cu acțiune civilă în instanța de drept civil, deoarece la materialele dosarului nu sunt probe concludente și pertinente întru confirmarea încasării sumei de 38 000 lei. Astfel, din materialele dosarului rezultă că inculpatul i-a achitat părții vătămate careva sume de bani pentru tratament și nu este clar care sumă anume nu a fost acoperită.

6. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către avocatul Popa Marin în numele părții vătămate Cauș Zinaida, care indicând temeiurile pentru recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Corceac Victor să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (1) Cod penal, aplicându-i pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 300 u.c., cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 1 an, admiterea acțiunii civile și încasarea de la inculpat a prejudiciului material în sumă de 23000 lei, precum și prejudiciul moral în sumă de 150000 lei, invocând că:

- instanța de apel eronat a admis în parte apelul declarat;
- instanța de apel a depășit limita examinării cauzei când din oficiu a casat sentința în latura penală, prin care i-a stabilit inculpatului pedeapsa sub formă de amendă, fără al priva de dreptul de a conduce mijloace de transport;
- prima instanță neîntemeiat a lăsat acțiunea civilă fără soluționare, deși în cadrul cercetării judecătorești au fost prezentate probe exprimate prin înscrisuri care au reflectat toate cheltuielile suportate de partea vătămată Cauș Zinaida, în rezultatul

traumelor cauzate, iar instanța de apel eronat sau tendențios a motivat că bonurile fiscale și înscrisurile nu sunt probe concludente și pertinente la stabilirea prejudiciului cauzat în sumă de 38000 lei;

- prin lăsarea acțiunii civile pentru examinarea în ordinea procedurii civile, partea vătămată Cauș Zinaida a fost pusă în situație mai grea și dificilă, din punct de vedere financiar, în privința cheltuielilor suportate în legătură cu tratamentul medical, suferințele fizice și psihice, partea vătămată este pusă în situația de a înainta pe viitor cerere de chemare în judecată, prin ce i se înrăutățește starea materială și se creează suferințe fizice și psihice, reamintirea retrăirilor despre calvarul accidentului avut loc, aceasta în rezultatul traumelor primite se află în imposibilitatea de a se deplasa, s-a concediat, fiindu-i atribuit gr. II de invaliditate și are o pensie de invaliditate mică;

- în instanța de judecată au fost prezentate toate înscrisurile în original care probează cheltuielile și prejudiciul material suportat.

7. La recursul ordinar declarat, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, a depus referință procurorul, care pledează pentru inadmisibilitatea recursului în partea ce ține de latura civilă și admiterea apelului în partea de ține de latura penală din considerentul că alegațiile recurentului în partea soluționării acțiunii civile nu sunt întemeiate or deciziile instanțelor inferioare ce țin de recuperarea prejudiciul material sunt legale.

Concomitent, din oficiu, în baza art. 409 alin.(2) Cod de procedură penală, instanța de apel a casat sentința în latura penală, stabilind inculpatului pedeapsă cu amendă în mărime de 300 u.c., fără privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport. Astfel, din conținutul deciziei rezultă că instanța vădit eronat a interpretat sancțiunea art. 264 alin. (1) Cod penal, formând o practică vicioasă și dezorientând astfel instanțele de fond la examinarea unor cazuri analogice.

Mai mult, conform art. 409 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța urma să examineze apelul numai cu privire la persoana care l-a declarat și la persoana la care se referă declarația de apel. Prin urmare, la cazul în speță prevederile alin. (2) al acestui articol, la care face referință instanța de apel nu sunt aplicabile, deoarece a fost înrăutățită situația apelantului.

8. Judecând recursul ordinar în baza actelor din dosar, ținând cont de opinia procurorului expusă în referință, Colegiul penal lărgit constată că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța este în drept să admită recursul, cu casarea parțială a hotărârii atacate și să dispună rejudecarea cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată, dacă constată că eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Potrivit prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

În sensul prevederilor din art. 414 alin. (1), 417 alin. (1) pct. 8), 419 Cod de procedură penală și a jurisprudenței naționale, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În același context, Colegiul penal lărgit menționează, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea superficială sau motivarea în termeni vagi-evazivi, reprezintă motiv de casare.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal lărgit reține că temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală invocat de recurent și-a găsit confirmarea în cauza dată, sub aspectul că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția în partea laturii civile.

Totodată, ce ține de criticile recurentul ce cad sub incidența art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală, prin care își manifestă dezacordul cu individualizarea pedepsei aplicate inculpatului, Colegiul penal lărgit atestă că nu se confirmă și că instanța de apel a adoptat o soluție corectă în această parte, și s-a expus argumentat în pct. 10-14 a deciziei sale, motivare ce se acceptă și se însușește pe deplin de instanța de recurs ordinar, și se mai invocă că pedeapsa complementară – privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport, conform sancțiunii art. 264 alin. (1) Cod penal (red. 21.04.05) se aplică numai cu pedeapsa - închisoarea.

În continuare, Colegiul penal lărgit constată temeinicia motivelor invocate de către recurent ce cad sub incidența temeiului de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, or la adoptarea deciziei instanța de apel s-a pronunțat superficial pe motivele ce au fost invocate în apelul declarat de avocat în numele părții vătămate (f.d. 208-209, vol.I), și anume:

„- prima instanță neîntemeiat a lăsat acțiunea civilă fără soluționare, deși în cadrul cercetării judecătorești au fost prezentate probe exprimate prin înscrisuri

care au reflectat toate cheltuielile suportate de către partea vătămată și civilă Cauș Zinaida, în rezultatul traumatismelor cauzate de către condamnatul Corceac Victor;

- prin faptul lăsării acțiunii civile pentru examinare într-un alt proces civil, atât partea vătămată cât și civilă Cauș Zinaida a fost pusă într-o situație și mai grea și dificilă, din punct de vedere financiar privitor la cheltuielile suportate pe marginea petrecerii tratamentului medical, a suportării suferințelor fizice și morale în rezultatul vătămarilor corporale cauzate de către inculpatul Corceac Victor în urma accidentului rutier;

- prima instanță urma a se expune la adoptarea sentinței și asupra cuantumului acțiunii civile care se datorează unei sume în mărime de 38 000 lei pentru prejudiciu material, cu excepția sumei parțiale restituite pînă la finisarea cercetării judecătorești în sumă de 15 000 lei, precum și a prejudiciului moral în sumă de 150 000 lei pentru suferințele fizice și psihice suportate pînă la moment, pentru retrăirile sufletești ce se datorează faptului că Cauș Zinaida în rezultatul traumelor primite a fost nevoită din cauza imposibilității de a se deplasa să fie concediată de la serviciu ratînd astfel venitul, alegîndu-se doar cu o invaliditate de gr. II și o pensie de invaliditate mizeră.”

Astfel, asupra acestor motive invocate în apel, instanța de apel s-a pronunțat superficial, fără argumentarea cuvenită.

În aceeași ordine de idei, Colegiul penal lărgit reține că din conținutul deciziei atacate rezultă cert că instanța de apel contrar prevederilor art.101, 414 Cod de procedură penală, la adoptarea soluției s-a expus superficial asupra acestor motive invocate în apel și nu a întreprins toate măsurile de a elucida toate circumstanțele cauzei, greșit a menținut soluția primei instanțe prin care a fost lăsată acțiunea civilă în partea prejudiciului material pentru examinare în ordinea procedurii civile, fără a evalua și lua în considerare faptul că partea vătămată a anexat probele - înscrisuri (f.d.157-188, vol. I) ce confirmă cheltuielile suportate de aceasta în rezultatul accidentului, precum și cuantumul prejudiciului material produs.

Astfel, instanța de apel practic a pus partea vătămată Cauș Zinaida într-o situație financiară grea survenită în urma cheltuielilor suportate în legătură cu tratamentul medical, fapt prin care i s-a îngădit dreptul de ai fi reparate prejudiciile survenite în urma săvîrșirii infracțiunii, într-un termen cât mai restrîns, ce în consecință i-a provocat părții vătămate și mai multe prejudicii materiale și morale, contrar cerințelor unui proces echitabil, garantat în art. 6 CEDO.

Cu referire la acest aspect, Colegiul penal lărgit menționează, că la speță este relevantă constatarea Curții Europene a Drepturilor Omului, statuată în pct. 52, din hotărârea sa privind cauza Tonchev contra Bulgariei din 19 noiembrie 2009, în care s-a menționat că în situația în care sistemul intern permite reclamanților să introducă o acțiune civilă alăturată procesului penal, statul are obligația să se asigure că aceștia

se bucură de garanțiile fundamentale prevăzute în art. 6. Prin urmare, în opinia Curții, un reclamant nu trebuie să aștepte termene nerezonabile, pentru a da curs cererilor sale civile.

În același sens, se mai invocă, că prin hotărârea Curții Constituționale nr. 10 din 16.04.2010, în pct. 7 se menționează, că în Republica Moldova dreptul intern și cel internațional reprezintă un tot întreg, o structură unitară. Așadar, la categoria actelor normative se includ și normele internaționale la care Republica Moldova este parte. Având în vedere, că prin interpretarea prevederilor Convenției Europene, jurisprudența C.E.D.O. face parte din dreptul accesoriu la tratatul internațional (soft law), ea devine parte a dreptului intern.

La fel, se constată că instanța de apel nejustificat și în termeni generali, fără o motivare corespunzătoare a dispus încasarea în contul părții vătămate Cauș Zinaida a sumei de doar 10000 lei din 150000 lei solicitați, cu titlu de prejudiciu moral, ce nu corespunde suferințelor părții vătămate.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit conchide că în partea stabilirii cuantumului prejudiciului moral, instanța de apel nu a ținut cont în deplină măsură de circumstanțele speței, că în rezultatul infracțiunii comise părții vătămate Cauș Zinaida i-au fost cauzate leziuni corporale medii, fiindu-i atribuit ulterior gradul II de invaliditate, prin ce i s-au provocat inclusiv suferințe psihice, astfel, nefiind respectate de instanța de apel și prevederile art. 1423 Cod Civil, art. 219 alin. (4) Cod de procedură penală, care stipulează că la evaluarea cuantumului despăgubirilor materiale ale prejudiciului moral, instanța de judecată ia în considerare suferințele fizice și psihice ale victimei și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

În acest sens, Colegiul penal lărgit menționează că instanța de apel la evaluarea prejudiciului moral în sumă de 10 mii lei, a acordat o sumă vădit disproporțională suferințelor fizice și psihice a părții vătămate cauzate prin producerea accidentului, din care motive o astfel de soluție nu poate fi menținută.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să motiveze și să evalueze just, cuantumul prejudiciului moral și material ce urmează a fi acordat părții vătămate Cauș Zinaida, ce trebuie să fie în mărime suficientă pentru o satisfacție echitabilă, apoi ținând cont și de motivele casării deciziei atacate să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată.

9. Conducându-se de prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Popa Marin în numele părții vătămate Cauș Zinaida, casează în partea laturii civile decizia Colegiului penal

al Curții de Apel Chișinău din 08 octombrie 2015, în cauza penală privindu-l pe **Corceac Victor Stepan**, cu dispunerea rejudecării cauzei în această parte de către Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

În rest se menține decizia atacată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată pronunțată la **24 noiembrie 2016**.

Președinte

Ursache Petru

Judecători

Timofti Vladimir

Alerguș Constantin

Toma Nadejda

Moraru Petru